

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Égész évre	-----	100 L.
Fél évre	-----	50 L.
Negyed évre	-----	30 L.
Egyes szám ára	-----	2 L.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS

Szerkesztő:

PETRES KÁLMÁN

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Baron L. Pop (volt Brassai-utca) 5. szám

Kalotaszeg magyar népe.

Damos község egyházi iratai őrizték meg annak emlékét, hogy a népek bevádolták Eperjesi András [tiszteletes barát, mert a feleségére azt találta mondani, hogy: „Gyilkos teremtetted!”] Kalotaszentkirályon, az akkori assemeri főhelyen el is ítélték a magáról megfeleltetett papot.

Azt mondják erre a magyarókerékiek, hogy nekik sem voltak utolsóik, mert hiszen náluk, az egyházi okmányok szerint, még a múlt században is megcsapták a templom előtt azt, aki átkozni merészelt.

Ki ne hallotta volna Kalotaszegen jártában: „Egy jár, ki a papnak nem köszön!” — ha valaki a felajánlott szolgálatot nem fogadja el. A Kalota, Sebeskörös, Sás és Almás völgyében van harmincnégy község: Bánffyhunyadi, Magyarbikal, Damos, Döcs, Magyar-gyerőstosor, Jákótelke, Kő-

Bánffyhunyadi gazda.

petri, Bábony, Kiskapus, Nagykapus, Magyargyerővásárhely, Egeres, Jegenye, Bogártelke, Darócz, Türe, Inaktelke, Mákó, Méra, Szucság, Vista és Bács, melyek megszakítás nélkül csatlakoznak egymáshoz a Gyalui havasok, Vlegyása és Meszes között.

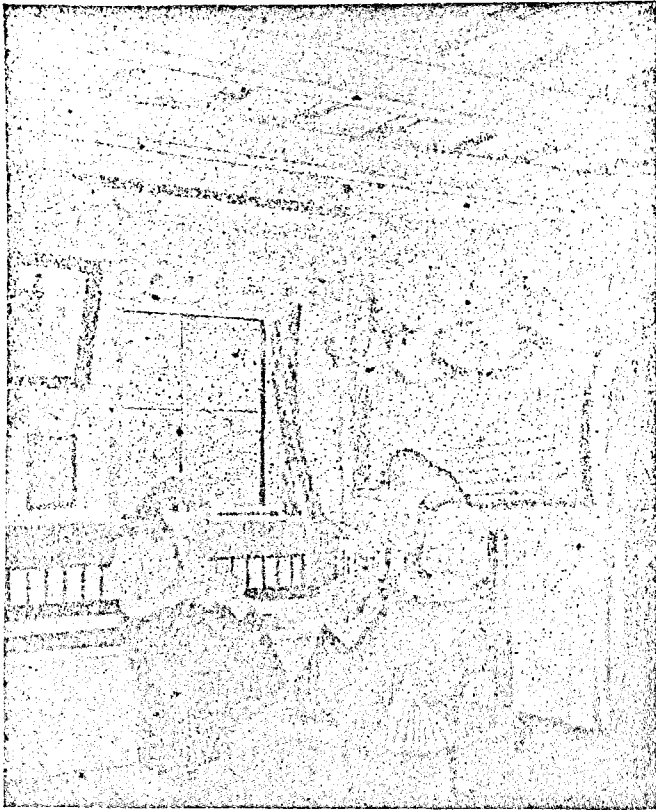
Ezt hívjuk a szorosán vett Kalotaszegnek, ez az a magyar sziget, melynek népe már a honfoglaló magyarsággal megtelepedett itten s az idők folyamán más elemekkel is gyarapodván, számban és erőben megnőtt, úgy testiekben, mint lelkieken megacélosodott.

Nemzedékről-nemzedékre száll a hagyomány, hogy II. Rákóczi György tatárokat is telepített közéjük.

Kiálló járomcsontjuk, merész szemöldökivük, ritkás szakálluk olyan vonások, melyek megerősítik a hagyományt.

Ha a fent felsorolt 34 községet bejárjuk, azt tapasztaljuk, hogy valamennyi a völgyekben fekszik. És vajjon

Magyarókeréke, Nyárszó, Magyar- Valkó, Zentelke, Zsobok, Kettesd, Nagymás, Kispetri, Nagy-

Bánffyhungyadi szoba.

Kőrösfői magyar konyha.

miért? Miért nem találjuk bár részben fennebb a hegyek között?

Ennek két elfogadható oka van. Az egyik: az itten megtelepülő magyarság földművelő volt, a foglalkozása tehát egyenesen megszabta, hogy hol üssön tanyát. A másik: nem akart eltávolodni a forgalmi utaktól, melyek a folyóvölgyek mentét követték, nehogy kikapcsolódjék az emberi művelődés vérkeringéséből, az ipari és kereskedelmi forgalomból, mely a folyóvölgyek mentén elvonuló utakon bonyolódott le.

Ez a terület a tenger színe felett meglehetősen magasan fekszik, lakóit fokozottabb munkára ösztökéli. Éghajlati viszonyainál fogva gabonája későbbben érik be, mint másutt. Amit az emberi tudás, munka, szorgalom csak kifejthet, annak mind érvényesülnie kell és kellett ennek a népnek élete berendezésében, hogy létét fenntarthassa, jövőjét biztosíthassa.

Aszükség a legnagyobb tanító-mesterek egyike. Az életrevaló népből, az élni akaró fajból kiváltja a szunnyadó tehetségeket, az életet biztosító képességeket.

A multban kicsi számú népes-

ség mellett a föld el tudta tartani a maga fiait. Minden egészséges nép szaporodik. A kalotaszegi magyar testileg-lelkileg egészséges, nőttön-nőtt a száma. Mit csináljon? Talán felkerekedjék, hűtlen legyen ősei földjéhez, melynek minden rögét nagy emlékek szentelték meg és vándorbot vévén kezébe, másutt üssön tanyát?

Nem, Kalotaszeg magyar népe nem szakadt el a maga igazi otthonától, nem hajózott Amerikába, nem sóhajtozott Brazília után, de meg a szomszédba se ment tanyázni, hanem amiben a természet mostoha volt vele szemben, kitermelte a maga erős, a maga gazdag, a maga szép lelkéből mindazokat az életlehetőségeket, melyek fennmaradását úgy a ma, mint a jövő szempontjából biztosíthatják.

Ha a maga munkájával végzett, eljárta dologra máshova. A becsülettel végzett munkának nemcsak otthon, a megszokott környezetben, hanem a szomszédban is megvan a tisztelete.

Amit férfi, asszony eladdig csak a maga szükségletére, a maga

gyönyörűségére készített, azt elkezdte iparilag üzni.

A szépet mindenütt szeretik a fejlettebb izlésű emberek. Így talált utat messzi vidékekre a kalotaszegi fafaragó széke, asztala, virágálványa, így lettek keresett cikkek a kalotaszegi fazekasok kancsói, így találtak piacra a kalotaszegi lányok és asszonyok himzései még a tengeren túl is.

Mi ez, ha nem egy élni akaró népnek megkapóan szép és példátadó harca a létért, a becsületes munkának erkölcsi győzelme olyan messzi vidékeken is, ahol talán azt sem tudják, hol van Kalotaszeg, hol vivja a maga életharcát az a nép, mely a maga munkája eredményeivel csak szépet és kedveset nyújt az egyetemes emberiségnek s így elevenen benne van az egyetemes haladás, művelődés vérkeringésében.

Ez a nép külső megjelenésében is olyan, mint az a sok szép holmi, amit lelkéből kitermelt.

A férfija középmagas, ritkábban magas termetű, arányosan fejlett, erős testtel, kerek fejjel, értelmes magas homlokkal, megnyerő ábrázattal. Méltó párja az asszonya,

melynek szépsége messze földön híres. Egészséges, szép lelkük tükröződik vissza ruházatukon, mely festői, sajátosan egyéni éppen úgy, mint lakásuk, lakásberendezésük, különböző használati eszközök.

Higgadt, megfontolt, nyugodt, önérzetes, fajához, hagyományaihoz hiven ragaszkodó, józan fel fogású, dolgos nép ez, mely kipusztíthatatlan mély gyökeret eresztett az őseitől rámaradt földbe, mely nemcsak számában él, hanem alkotásaiban is.

Megérti és helyesen mérlegeli az élet parancsait, mert ezek mindnyájunk felett valók.

Szomszédjával békében él, a más hiten levők éppen olyan testvérei az élet nehéz küzdelmeinek megvívásában, mint a saját vérei.

Az élet idők jártával sok mindent lekoptat az emberről, de cserébe ad is egyet mást.

A damosi tiszteletes ur ma nyugodtan el gyilkosteremtetheti magát, mert azért nem vonják felelősségre, mint annak idején *Eperjesi András* uramat.

Nem esküszöm meg, de nem tartom kizártnak, hogy a magyarokerekiek is félsz nélkül járnak a templomjuk előtt, ha mindjárt el is csúszott a szájukon, csupa véletlenségből, egy-egy enyhéneki-fohászokadás.

Változtak az idők, az emberek is vele. Az a lélek azonban, mely annyi századon át oly szép bokorában tartotta össze Kalotaszeg magyar népét, ma is ugynevezett magyar szentlélek, mely erőt, kiteretést, bizalmat ad e föld népének. Ez az erő, ez a bizodalom és kitartás elsősorban magamagában gyökerezik, az ő munkás, szeszös és szép életéből fakad.

Dr. Köblössy Béla.

BELPOLITIKA

A községi választások.

Az eredeti magyar gondolkodás egyik legérdekesebb terméke az önkormányzati eszme, mely annak idején több mint ezer évvel ezelőtt, a vármegyei intézményben találta kialakulását.

Épen ezért az impérium változással Magyarország területéről lecsatolt területek magyarságát ért veszteségek erkölcsileg legsúlyosabbja talán az volt, amely az önkormányzati élet teljes hiányában jelentkezett. Az élet ereje azonban nem engedte teljesen elsikkasztatni, mire pedig meg volt a hajlandóság, az önkormányzatban az egyéni jog és polgári szabadság számára megőrizhető biztosítékokat és az életnek ez az ereje érezte a maga erkölcsi hatását a jog és szabadság tiszteletében egyébként ugyancsak nem kiváló jelenlegi kormány ama belátásában, mely a közigazgatásról szóló törvényt megalkotta és abban az önkormányzattal is számolni kívánt. A létrejött törvény nagyon távol van attól, hogy az önkormányzati gondolat egészséges megvalósításaként legyen tekinthető. Talán még készítői sem mernék azt ilyennek vallani és ha mernék, rájok cáfolna a törvény merev és bürokratikus, a polgárság szabad érvényesülését rideg egyoldalúsággal záró számos intézkedése.

Mindazonáltal tény az, hogy az eddigi tényleges állapottal szemben, mi mellett polgárjogként egyszerűen az adófizetés maradt meg, a közigazgatási törvénnyel életbelépő új rend némi, bár nagyon csekély mértékű haladást jelent és becsületes végrehajtás esetén legalább valamelyes részben lehetővé teszi, hogy a község és megye ügyének intézésére az adófizető polgárság is befolyást gyakoroljon.

Az már most a magyarság kötelessége, hogy a helyzetnek ezt a változását a maga érdekében kihasználja. Joggal teheti ezt az általános politikai tanítás törvénye értelmében is, de kötelessége megtenni állami érdekből is, mert hiszen annak a végtelenig csenevész önkormányzatnak, mit a közig. törvény a polgárságnak „engedélyez”, csak az a fejlett politikai érzék és gyakorlat adhat valamelyes tartalmat, melyet ez állam népfajai között csak a magyarság, de legalább is elsősorban a magyarság mondhat magáénak. Ha még ez is hiányozni fog a községi és önkormányzati élet alkotó elemei közül, úgy ez az önkormányzati élet a legneveltségesebb festett képek egyikévé alacsonyul.

Épen ezért alig van ma Románia magyarságának, de szinte azt mondhatnók: az egész polgárságnak fontosabb

kérdése, mint a községi választások megfelelő előkészítése és intézése, miután ezek eredménye nyolc évre eldönti azt a kérdést, hogy lehet-e a közigazgatási törvény által adott nyomorúságos keretben az önkormányzatnak valami életerőt kifejtene, avagy el kell a bürokratikus formák lelketlen sulya alatt sorvadnia?

Minden magyar tartsa tehát kötelességének, hogy a folyó év őszén bizonyára megtartandó közig. választások nagy jelentőségéről polgártársait világosítsa fel, különösen pedig hasson oda, hogy minden jogosult nézzen utána a községi választók névjegyzékének, ellenőrizze annak összeállítását és ha nem találja nevét a majdan kifüggesztendő jegyzékben, adja be felvétele iránt a felelősségét (reklamációját), mi felett az illetékes járásbíró lesz hivatott dönteni.

Választó minden 21 évét betöltött román állampolgár, ki az illető községben már egy év óta lakik.

A választói névjegyzéket hivatalból kell összeállítani, tehát az összeírást hatósági közegek (községi tisztviselők) eszközlik. Az összeállított névjegyzéket nyilvánosan ki kell függeszteni, azt mindenki megtekintheti és a kifüggesztésre kitűzött 10 nap alatt jogosult akár valaki jogtalan kihagyása, akár a jogtalan felvétel ellen felszólalni. A felelősség felett az illetékes járásbíró 10 nap alatt köteles dönteni.

Választhatók a 25 évét betöltött állampolgárok, nem választhatók azonban a katonák, a községi (városi) javak és közjövödelmek bérlői, a községgel állandó vállalati összeköttetésben levők, vagy ily vállalatokat közvetítők, a szesz italokat árusítók, a szerzetesek és az állami, megyei, községi tisztviselők. Rokonok negyediziglen nem lehetnek ugyanazon községi tanács tagjai.

A választások menete meglehetősen nehézkes. *Előzetes jelölést kell eszközölni és szavazni csak az előzetesen bejelentett listákon szereplő jelöltekre lehet.* Az egyes listákon nem lehet változtatni (kihuzást eszközölni), illetőleg ilyesmi a listát érvénytelenné teszi. Erről egyébként később részletes tájékoztatást adunk.

Már ezek az intézkedések mutatják, hogy a sokféle alakisághoz kötött választások jelentékeny előkészületet igényelnek. Épen ezért nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a magyarságnak az ügy fontosságához mért buzgalommal és körültekintéssel mielőbb meg kell indulnia. A munkában csak kekkőre van szükség: a kicsinyes tekintetek felülemelkedni tudó kötelességéretre és kellő fegyelmre. Ha ezekkel rendelkezünk, nemcsak a „Magyar Párt munkaképessé tételére” irányuló felhívásnak teszünk eleget, de messzemenő hatással megalapozzuk az önkormányzat jövőjét az államban s következőleg szolgálatot teszünk

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A „MINERVA” KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. 20 CLUJ, STR. BARON L. POP. 5.

román polgártársainknak is, kik ennél a pontnál csak általunk és velünk remélhetik, hogy a részükre papíron és ott is nagyon halványan biztosított önkormányzati gondolat életet nyerhet.

Dr. Váradi Aurél.

Jorga és a községi választások. Jorga Miklós a Neamul Românesc legújabb számában adatszerűen bizonyítja, hogy a községi választások az idén nem lesznek megtarthatók. Szerinte a községi választásokhoz legalább három hónapot igénybe vevő előmunkálatokra van szükség s a kormány ebben a tekintetben még semmit sem tett. Valószínűnek tartja, hogy a kormány ezeket az előmunkálatokat csak szeptemberben kezdi meg s ebben az esetben azokat csak az év vége felé fogják befejezni, úgy hogy a választások a jövő esztendő elejére maradnak.

Az Orsz. Magyar Párt Elnöki Tanácsa f. hó 16-án tartott ülése, melyen résztvettek Ugron István elnöklete alatt Sándor József, dr. Grandpierre Emil, dr. Gabányi Imre, dr. Gyárfás Elemér, dr. Váradi Aurél és dr. Deák Gyula, elsősorban a sajtó ügyével foglalkozott és egyfelől örömmel vette tudomásul, hogy a Magyar Sajtóvállalat R.-t. megalakult és hogy f. év szept. 1-én a. R.-t. a magyarság egységét képviselő terjedelmes napilapot fog megindítani, másfelől a Brassói Lapok és Ujság közötti vitás kérdések elintézésére az Ujság által tett ismeretes beadvány alapján az Elnöki Tanács mindkét lap szerkesztőségéhez átiratot intézett, melyben az elintézés módjára nézve mindkét fél megnyugtatóra alkalmas javaslatot tesz.

Behatóan foglalkozott az Eln. Tanács a bekövetkezendő községi választások kérdésével és további intézkedéseket tett a választásokra való országos szervezkedésre.

A baccalaureatus kérdésében elfogadta az Elnöki Tanács a f. hó 15-én tartott tanári értekezletet, továbbá az egyházak és a magyar párt kulturbizottsága előterjesztése alapján kidolgozott javaslatokat és megállapítva, hogy e kérdésben a közvetlenül érdekelt szülők megnyilatkozására alkalmat és lehetőséget kell nyújtani, a továbbiak iránt az egyes tagozatokat kereste meg.

- Tárgyalta az elnöki tanács a kívándorlás elleni védekezés kérdését is, s az egyes tagozatok véleménye alapján megállapította a további tennivalókat.

A napilapokban egy budapesti bankház által sürűn hirdetett valutaüzletre vonatkozó felhívás tárgyában a vidékről érkezett figyelmeztetés következtében az elnöki tanács véleményadásra szölitotta fel a közgazdasági bizottságot és annak beérkeztéig a hirdetésben foglalt fel-

hívással szemben az erdélyi magyarság részéről rezervált állásfoglalást ajánl.

Az u. n. csucsai paktum ügy is szóba került az eln. tanács ülésén. Minthogy azonban Sándor József alelnök erről egy tanulmány számba menő nagy memorandumot dolgozott ki, ennek megtárgyalását az elnöki tanács a következő ülésre halasztotta.

KÜLFÖLD

Kisebbségi kérdés Varsóban. A Népszövetségi liga varsói gyűlésén élénk vita tárgya volt a kisebbségi kérdés. Különösen abból a szempontból hogy, milyen mód felel meg leginkább a panaszok eredményének biztosítására. A tárgyalás rendén arra történt utalás, hogy a Nemzetek Szövetsége az özőnével hozzáérkezeti panaszok közül érdemlegesen csupán kettővel foglalkozott. Épen ezért oly indítványt terjesztettek a varsói gyűlés elé, hogy minden ilyen panaszt át kell tenni a hágai állandó bíróságához. Ezt az álláspontot főképpen az angol és magyar kiküldöttek támogatták, míg támadták elsősorban a cseh, de a lengyel, román, görög és az olasz kiküldöttek is. Végeredményben albizottsághoz utalták az indítványt, amely a következő ülésen fogja véleményét előterjeszteni.

Egyidejűleg kormányunk nagyban készül a Magyar Párt által a telepések ügyében beterjesztett panasz, valamint az erdélyi magyar egyházak által magánoktatási törvénnyel kapcsolatos bejelentés őszi tárgyalására. A külügyminisztérium külön bizottságot küldött ki az igazságos panaszok adatainak megdöntésére és a jelek arra mutatnak, hogy a kis antant külön konferenciát fog tartani a magyar kérdésben.

Mi teljes tudatában vagyunk annak, hogy mindkét kérdésben súlyos sérelmek értek, illetőleg fenyegetnek miniket s ezért bizalommal várunk a Nemzetek Szövetségének döntésére. Véleményünk az, hogy a *sérelmek orvoslása és jogos s egyáltalában nem túlzott igényeink kielégítése volna a panaszok legbiztosabb elintézési módja.*

Míg azonban a kormány ilyen módon igyekszik a magyar igények elejérésére, Ferdinand király Ófelsége, ugy látszik inkább szívén viseli a kisebbségi alattvalóinak sorsát. Párisi tudósítás szerint ottani tartózkodása alkalmával a kisebbségi kérdésben közvetlenül egyáltalán nem érdekelt Spanyolország küvetségi épületében három napos tanácskozást folytatott az itteni kisebbségi kérdés megoldásáról. Ezt a hírt a román kormány megcáfolta,

bár nem oly határozottan, hogy a cáfolat ellenére is való ne lehessen. Ezzel szemben azonban az eredeti értesülés helyességét határozottan fentartották, úgy, hogy való tényként kell fogadnunk a tanácskozás hírét. Ebből pedig talán következtethetünk a romániai kisebbségekkel való bánásmód javulására.

A marokkói harcok. Marokkóban egyre sikeresebb az Abd el Krim hadjárata s így egyre nehezebb a francia hadsereg helyzete. Ez természetesen igen nagy izgatottságot okoz Franciaországban. Ma már háromszáz kilométeres fronton folyik a harc s a rendelkezésre álló francia csapatok már nem képesek mindenütt helytállani. Ezért a francia kormány felhívással fordult a francia néphez s önkéntesek jelentkezését kérte a hadseregbe. Ha ez a felhívás nem járna kellő eredménnyel, akkor el fogják rendelni a részleges mozgósítást. Ez pedig már rendes hadállapotot jelentene. Ugy látszik, nagyon nehezen bír a világ kikerülni a háborus helyzetből.

A cseh kormány összetűzése a Vatikánnal. Csehország éles összetűzésbe került a Vatikánnal. Erre az adott okot, hogy a XV. században máglyán megégetett cseh reformátornak, Husz Jánosnak emlékünnepe oly zajos tüntetések között tartották meg Prágában, amelyek a katolikus hívőkre bántók voltak. Emiatt Marmaggi pápai nuncius el is hagyta Prágát. Csehország vatikáni követe pedig, Pallier, hazament, hogy tárgyalásairól beszámoljon. Az eset miatt nagy az izgatottság Csehországban, a nemzeti szociálisták helyeslik a tüntetéseket, míg a katolikus pártok erőlesen követelik az elégtételt.

Egységes fronton. A csehországi tótság vezére, Hlinka tisztelendőatyja érdekes nyilatkozatot tett a közeli napokban. Tudvalevő, hogy a tótok nincsenek megelégedve a csehországi helyzettel. Nyíltan hangoztatják, hogy a cseh politikusok nem tartották meg azt az egyezséget, melyet az egyesülés előtt a tót vezetőkkel kötöttek s állandóan és rendithetetlenül kívánják a tótföld autonómiáját. Ezt az autonómiát Hlinka a Tótföldön lakó minden nép céljául tekinti s ezért felhívta a Tótföldön lakó magyarokat és németeket, a nemsokára bekövetkezendő választások alkalmával a tótokkal együtt vegyék fel a harcot s így biztosítsák az autonómiát.

Mindenesetre nagyon érdekes, hogy egy utódállamban az államot fenntartó fajjal közel rokonságban levő nép autonómiát kíván s azt a kisebbségekkel akarja megvalósítani.

Harc a bolsevizmus ellen. A Szojjet kormányának az egész világra kiterjedő izgatása arra bírta Angliát, hogy szembeszálljon a mostani orosz kor-

mánnyal, melynek hátra szorítására angol német-francia szövetséget akar szervezni. Ez a gondolat Angliában általános népszerűségnek örvend s maguk az angol munkáspártok is pártolják teljes határozottsággal fordulva szembe a szovjettel.

HIREK

A nagyenyedi tanítójelöltek búcsuja. Isten veled Enyed! Az izgalmas képesítők után gyérül az enyedi kis-kollégium lakóinak száma. A legifjabb és most még a legboldogabb tanítójelöltek beszédének zaja tölti be — már nem az iskola udvarát, — hanem az állomáshoz vezető utca csendjét...

És az utolsó percekben, a vonat megkezdésekor, mintha elrepült volna minden más gondolat... csak a búcsúének szavai hangzottak: „Isten veletek búcsúborák.“ A beérkezett vonat ablakai mind leereszkedtek az énekszóra, s szomorú megértő anyai s apai arcok néztek a kis búcsuzó társaság felé. Szegény fiúk, ... s szülői szemek teltek könnyel... együtt könnyeztek. A szülők tudják miért, mert talán az ők is most vérzett az érettségén. És a fiúk miért szomorúak? Igen nagy ok van: „Elmegyünk, elmegyünk mind a mennyországba...“ hangzik újból az ének. Ezt érzi mindenki, s tudja, hogy mit jelent. Minden keserűség mintha most szűnne. — úgy érzem magam is — mintha egyszerre akarna keblemből kibújni.

A vonat elindul. Isten veled kicsiny Enyed! Te sokat adtál, de igaz sok könnyet is vettél talán örökre távozó tanítványaidtól. Köszönj el mind a tanítványaidnak is, akik szeretettel gondolunk minden lakódra... Ha majd megérkezel azokat a kis gyermekforma új nővéreket, megtudod, hogy kik voltak. De azért ne fájjon neked a jelen, hanem gondoldj a jövőre... hogy az újabb ne legyen, mint a múlt.

Mi pedig ifjú társaim ne könnyeztetétek amultért, hanem tegyünk a jövőért!

Ij. Adorjáni Zoltán,
tanítójelölt.

A hadikárosultak ügye. A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a károsultak kifizetésére előirányzott két-három millió lejt még ebben az évben kiadja a károsultaknak. A károsultakat tíz kategóriába osztják és a felosztás ezek között arányosan megosztott. A kategóriákat szeptemberben állapítják meg.

A drótnélküli telefon Romániában. A parlament — mint ismeretes megszavazta a romániai rádiótörvényt, így a közeljövőben Románia is csatlakozik a nemzetközi rádiófor-

galomba. Erre való tekintettel a közép-európai rádió-amatőrök hivatalos lapja a bécsi „Radio-Welt“ szerkesztőséget létesített Oradea Mare-n — Nagyváradon s felkéri a romániai rádió-amatőröket, továbbá mindazokat, akik a rádió ügye iránt általában érdeklődnek, hogy címüket sürgősen közöljék Faragó Rezső szerkesztővel Oradea Mare, Bulevardul Regele Ferdinand 14.

Dollár, angol font, sveici frank, román lei készpénzt magyar mezőgazdánknál, a magyar gyáriparban és árukereskedelemben heti $\frac{3}{4}\%$ kamattal gyümölcsözteti Magyarország békebeli legtekintélyesebb, tőkelegerősebb és legmegbízhatóbb bankja a *Róth Bank Budapest, Vilmos császár-út 45. Alapítási éve: 1906.*

Kalotaszeg példája. Nemes áldozatkészséggel mutatta meg Bánffyhyunad és Kalotaszeg népe, hogy hiven őrzik ősi tradícióit. Most amikor a gyászos emlékü érettségi vizsgálatokon sok százra menő magyar diák elgáncsolt sorsára taposott a gyűlöletes politika, a fiainkat féltés követésreméltó példáját állítja elénk ez a derék nép. Az erdélyi magyarságnak ez az őseréjével minden művészi, s nemes törekvés iránt fogékonylelkű töredéke egyik kolozsvári napilap utján tízezer lejt juttatott könnyesszemű diákjaink pótvizsga költségeire, azzal a néma üzenettel, hogy reményteljes szeretével simítani akarja induló életútak nehéz göröngyeit. Kalotaszeg megmutatta, hogy nem kenyere a széthúzás, hogy össze tud forrni a felfakadó sebek begyógyításában. Kalotaszeg! Magyar diákjaink nem fogják elfelejteni e nehéz napokban tanusított gondoskodó együttérzést.

Bevált időjárás? Ez év elején egy csillagász jelezte, hogy a föld a világűrben való haladása közben valami idegen bolygó hatása alá került, amely abban nyilatkozik meg, hogy a föld a nap körüli útját gyorsabban teszi meg. Előre jelezte, hogy ennek következménye lesz az időjárás megváltozása. Kánikulai meleg lesz májusban, ami be is következett, hideg lesz a nyár, ellenben újból nagy melegek lesznek október és decemberben. Ez utóbbi valószínűségére felhozta, hogy már harminc éve decemberben nyári meleg volt, úgy hogy bizonyos helyeken, például Romániában a Fekete-tengerben még december közepéig lehetett fürödni. A csillagászi jóslat kezd beigazolódni. A nap-nap után beköszöntő nagy hidegek, szélviharok, hűvös őszi reggelek, hideg esték oly rendellenességek, amelyeknek kulcsát egy ismeretlen bolygóban keresik a csillagászok. Általában a háború előtti megjelenése a Halley-üstökösnek, az ezzel járó hőhullámok, esetleg végtelen befolyásolhatták az emberiség sorsát is s azóta

az időjárás is rendkívül szélsőségeket mutat fel. Nincs rendes tél, hiányzik a rendes nyár, a tavasz beolvadt egyrészt a télbe, másrészt a nyárba, az ősz pedig olykor tulmeleg, olykor tulhideg, csapadék azonban kevés.

Akit élve majdnem eltemettek. Az oklahomai Wellstonban egy 16 éves lány temetésére készült a család. A temetőben a lány anyja még utóljára meg akarta nézni a lányát és amikor a koporsót kinyitották, a lány arcán izzadságot vett észre. A vizsgálat kiderítette, hogy a lány még él.

Hatezer kutya tüntetése Boroszlóban. Boroszlóban a hatóságok szigorú óvintézkedéseket tettek a gyakori kutya-harapások megakadályozására. A kutya-tulajdonosok emiatt összes kutyáikkal — hatezer kutya — tüntetést rendeztek a városháza előtt. A krónika szerint a rendőrök csak a házak kapujaiból merték a menetet végignézni.

Dollár, angol font, sveici franc és román lei átutalásokat kamatozó folyószámlára elfogad és azt évi 32 és 36% között gyümölcsözteti Magyarország békebeli legtekintélyesebb, tőkelegerősebb és legmegbízhatóbb bankja: a *Róth Bank Budapest, VI. Vilmos császár-út 45. Alapítási éve: 1906.*

Hajósinasból alkirály. Kevesen tudják azt, hogy a jelenlegi angol-indiai alkirály Lord Reading 17 évvel ezelőtt még hajósinas volt egy Rio Janeiró és Calcutta között közlekedő vitorlás hajón és akkor még legmerészebb álmaiban sem mert arra gondolni, hogy valaha mint az angol király képviselője térjen vissza Indiába.

Egy angol munkás szivart küldött a volt német trónörökösnek. London egyik postahivatalában átadott a postatisztnak John Dickson gyári munkás egy csomagot, hogy küldje el Németországba. A csomag Frigyes Vilmos volt német trónörökösnek volt címezve. A postatiszt gyanusnak találta a küldeményt és rendőrt hívott, aki azután felbontotta a csomagot, hogy megnézzé: nincs-e benne valami robbanószer? A csomagban egy doboz szivar volt. A munkás elmondta, hogy a háborúban hadifogságba jutott és Wieringen szigetére vitték sáncmunkára. Ott elfogyott a pénze és sokat szenvedett amiatt, hogy nem dohányozhatott. Megmutatták neki egyszer a német trónörökösöt és ő azonnal oda-szaladt hozzá. Pénzt kért tőle kölcsön dohányra.

— Ha visszakerülök hazámban — mondotta — majd becsületesen megadom.

A trónörökös nagyot nevetett és száz márkát adott neki. A háború után John Dickson csakugyan visszafizette a kölcsönt, most pedig még egy kis ajándékkal is kedveskedni akart jölvőjé-

nek, aki — mint tréfásan mondta — most állás nélkül van és jól fog neki esni az ajándékba kapott szivar.

Dollár, angol-font, sweici franc, román lei készpénzt kihelyezi budapesti bérlházakra és magyarországi mezőgazdasági nagybirtokokra I. helyű jelzálogbiztosítékkal évi 32% kamattal mellette Magyarország békebeli legtekintélyesebb, tőkelegerősebb és legmegbízhatóbb bankja: a **Róth-Bank Jelzálog osztálya, Budapesten VI. Vilmos császár-út 45. Alapítási éve 1906.**

Izmainkat valódi **DIANA SÓSBORSZESZ**-szel való lemosás által tesszük ruganyossá és acélossá.

Egy ismeretlen népművészünk.

Népünk széles rétegeiből ezernyi színnel és pompával sarjadnak ki a tehetség, a művészi elhivatottság illatos virágai. Majdnem minden falunknak megvan a maga áldott kezű művésze, őseréjű költője, mert ahogy egy nagy francia író mondja, „a föld népében végtelen termékenységek vetése nyugszik”. Csakhogy ritkán veszi észre a sors. De ha észreveszi, akkor a kis faricskáló német pásztorfiúból Achtermann Vilmos (1799—1884) néven csodája lesz a szobrászatnak; az egyik magyar asztalosinasból világgá roppen a halhatatlan Munkácsi Mihály (1844—1900), a másiktól meg kifejlődik Csepreghy Ferenc, a magyar népszínműirodalom kiváló írója.

A mi kis Erdélyünk meg épen termékeny talaj ebből a szempontból is. Bodor Péter (1778—1849) a maroszeiki, erdőszentgyörgyi születésű székel „ezermester”, híres orgonakészítő és festő most száz éve olyan zenélő kutat csinált Marosvárhely főterén, hogy csodájára jártak. Háromszék (Bereck) adta Gábor Áront, az ágyuöntő hős székeltyt és Körösi Csoma Sándort, a világhírű nyelvtudóst. Makfalván készített csodálatosan tökéletes állatszobrait Molnár Dani, aki 1914-ben halt meg 56 éves korában. Molnár szép költeményeket is írt a cigányok nyelvvel is foglalkozott. Művészetének örököse és továbbfolytatója a Makfalván most is élő Vass Áron, aki 1924 őszén a kolozsvári mintavásáron nagy felűnést keltett tökéletes szobraival.

De ki győzné őket mind felsorolni? Ezuttal egyelődig ismeretlenül dolgozó népművészeinkre hívjuk fel népünk figyelmét. Kolozsmegyében Bánffy-Hunyad községében, Zsobok községben él: Ágoston István.

Zsobok község a kalotaszegi népművészet egyik melegágya. A község szláv neve „mélységet” jelent, minthogy a község tényleg egy mélyedésben is fekszik, de a lakosai a művészet

magaslatain járnak. Valósággal elámul az ember, ha az iskolába belépve eléje tárul az a sok művészi faragás, amit az apró iskolásgyermek az év folyamán készítettek. Tökéletesen kiforrva ott látjuk a falusi élet minden eszközét; olyan remek szövőszéket, hogy szinte megszólal, szénásszekretet ökrökkel, járommal, minden készséggel. Még a legény is ott pöfékel a szekéren! A

I. Ágoston István.

II. Ágoston István.

kapufélék, a házaknak utcafelé eső végei mind, mind tökéletes faragásokkal ékesek. Bent meg a sok szép kalotaszegi bútor, díszes női ruhák, sok virágos tányér, győri kancsó! (Ambrus Gáspár János gazduram háza valóságos múzeum!). A díszes kapuk mellől és mögül (sokszor azt sem látni, honnan!), hangos, illedelmes köszönéssel üdvözölnek a gyermekek. Kovács Lajos fiatal, tevékeny tanító eredményes munkája. Sokat és szeretettel foglalkozik a gyermekekkel. A szülők körében szép számmal terjeszti a Magyar Népet s mindnyájuk nemes szórakoztatására szindarabokat tanít be és ad elő az ifjúsággal. A ma nap meg az ugyancsak fiatal, tevékeny bíró támogatásával lét-

rehozta a szöveket. A falu végére érve egy roskatag házba kalauzol be.

Itt dolgozik Ágoston István, a sokat próbált népművész. Kezdetleges számmal olyanszép dobozokat, vázakat, gyümölcsstartókat, írókészleteket stb. formál ki a zsoboki kőből, a zsoboki márványból, hogy öröm ránézni. A finoman porlódó kő fehér réteggel vonja be már különben is őszülő (64 éves) alakját. De nem egyedül formálja a kemény, érzéktelen követ. Vele dolgozik fiacskája, a szelíd, vézna Pistuka is, aki már szintén kész művész. Gyöngyei kezei bámulatos szép dolgokat bontanak ki a kemény kőből. Kolozsvárt a piaristák gimnáziumában végzett jó eredménnyel két osztályt. A harmadikba is beiratkozott az ősszel, de a betegség s a szegénység kiszorították a harmadik osztályból. Népünk, magyarságunk egyik mulhatatlan kötelessége megtalálni annak a módját, hogy Ágoston Pistuka tanulmányait folytatva és befejezve pallérozott elmével fejthesse ki istenadta művészetét.

Ágoston István a sokat látott, sokat próbált ember lemondásával vázolja az életet. Az édesapja Háromszékről szakadt ki Vajdahunyadra, ahol ő született. Esztergályos mesterséget tanult Kolozsvárt, amikor Mike Lajos zsoboki pap felfedezte a zsoboki márványt. Ekkor került ki — Szepesi bankigazgatóval — Zsobokra s mindjárt egy félszázadja, hogy ott lakik. Hajdan szebb napokat is látott. Alkotásaival Párisban és Berlinben is megfordult. A falu határára gipsz bányája volt s Szerbiába gipszet szállított. Bányájának ma semmi hasznát sem veheti, mert a román vasút törvények szerint nyílt pályán nem lehet rakodni. A messzi fuvarral pedig nem lehet boldogulni. Szomorú megadással törődött bele a változhatatlanba. Kiment a határba, egy zsák követ hozott be a hátán; formálja a követ s harcol a mindennapiért. Tökéletesen eszközeivel is művészt alkot. Hát még ha kellő szerszámjai volnának, ha felkarolnák, ha kiállítás rendeznének megkapó alkotásaiból? Őszinte szívvel ajánljuk mindazok figyelmébe, akik érdeklődnek értékeink közönnyel küzdő keserves sorsa iránt. (Jebuc-Zsobok, u. p. Huedin—Bánffy-Hunyad.)

Dr. Bitay Árpád.

Ha finom cukorkát akar,

kérjen

MELISSÁT!

Ciuj. Telefonszámok!
6-48. és 6-64.

Művelődési mozgalmak.

Harangavatás Aranyosgyéresen. A készüléssel, de annál nagyobb készüléssel adunk hírt egy gyönyörű ünnepségről, mely június 5—7. napjainak emlékeire a gyárvárossá fejlődött Aranyosgyéresen.

Az a ritka szerencse érte az aranyosgyéresi református egyházat, hogy a

trónolt a szekéren, melyet 100 fehér ruhás leány veit körül. Az ökrökkel deli gazdalegények hajtották. Az ökrök előtt virágos pálcával önérzetesen haladt az egyház számadó gondnoka, *Horváth Lajos*. A menet mintegy 1500 emberből állott, melynek élén a presbyteriumtól körülvéve haladt az egyház lelkipásztora, *Bartha Lajos*.

Zengett a zsoldár: „Te benned biz-

Aranyosgyéresi harangszentelés.

ban dolgozó egyik hive, névszer *Bihari Ferenc*, egy négy mázsás haranggal ajándékozta meg az egyházat. Fejedelmi ajándék. Emberi méltóság szerint talán sohasem lett volna módja ennek az erős küzdelem alatt álló egyháznak egy új harang beszerzésére. Hát ugyan hogy is lehetett volna reménye, mikor három tanerős iskolát tart fenn. Két éve sem telt el, hogy új épületet épített iskolának, mert az egyház tulajdonát képező iskolaépületet minden ellenszolgáltatás nélkül elvették. Csak a múlt év novemberében szentelte fel az egyház ujonnan épített orgonáját, melynek építéséhez szintén *Bihari Ferenc* járult a legtekintélyesebb összeggel.

Ezenek felül újabb tanítói lakás és tanterem építésén, sőt az egyháztagság rohamos szaporodása folytán bizonyult temploma kibővítésén kell fáradoznia. Emberi erőt megadó munka folyik itt a szegény, bányára gyárimunkából élő néppel. Ebben nagy áldása az Istennek, hogy *Bihari Ferenc* jólékonyságait juttatta nekik, mikor a földbirtokosok birtokaik megfosztva, nem segíthetik többé a szegényebb mértékben egyházaikat, sőt a szegényebb nép is derekasan áldoz, hogy a harangot virágokkal díszítve feldíszített szekéren, a falu legdíszesebb legszébb hat ökre vontatva a templomhoz. A harang rózsadiszen

tunk“, „Erős várunk“ stb. Mely valóságos érzéssel énekelt öreg és ifju. *Vizi Lajos* igazgató-tanító és kántor újabb és újabb zsoldárok éneklésére vezette a hiveket, mindaddig, míg *Benedek András* gyárigazgató és emberei a harangot a toronyba felhúzták. Június 7-én reggel a zsufolásig telt templomban *Kösa Mihály* detreheimi lelkész lelkes imája, *Jancsó Lajos* nagyenyedi egyházmegyei esperes prédikációja után *Bartha Lajos* aranyosgyéresi lelkész harangavató imája alatt szólalt meg először az új harang. Hangja nemcsak a léget, de a szíveket is betöltötte. Könnyek perogtak a szemekből, mintha a pásztor és a harang közelebb hozták volna Isten megáldó kegyelmét, mintha egy pillanatra a keservek elmúltak volna. Szokatlan mély, borongós hangjával a harang, nagy meghatottságával a lelkész, megfogták a szíveket.

Istentisztelet utáni közeledben megnyitották a szívek, ajkak. Délután *Jancsó Lajos* esperes vezetésével ifjusági konferencia volt a templomban.

Szemléltő.

Egy új Jókai darab. 1925. május 13-án és 17-én adták elő a kolozsvári román. kath. főgimnázium növendékei és néhány műkedvelő urnölgy *Récsei Ede* „A diák Jókai“ c. 5 felvonásos életképét. Az előadás sikere olyan nagy volt, hogy a néző szülők és vendégek ma is, mint örökre emlékezetes ese-

ményről beszélnek róla. A darab a diák Jókait mutatja be korhű környezetben 6, 9, 16 és 17 éves korában. Megelevenedik előttünk a félénk kis poéta, majd a beteges szorgalmas diák, aztán a szépen fejlett kezdő drámaíró, kecskeméti jogász pajtásai: *Petőfi*, *Ács Károly*, *Gyenes Pál*, *Orlai Petrich Soma* stb. társaságában. A darab jelenetei külön-külön is egységes hatást gyakorolnak ránk, összességükben pedig az ifjú Jókairól adnak olyan hű képet, amelyet még *Mikszáth Jókai* életrajzában sem találunk. A darab leghatásosabb jelenetei: a költő-koszoruzás, *Klára S. Jókai* pápai szállásadó gazdája és *Jókai*, diákmulatás *Kecskeméten* stb. soha el nem múló emlékeket hagynak a diákromantikát szerető nézők lelkében. Ezek annyira tökéletesen megalkotott jelenetek, hogy akármelyik kiváló népszínműírónak dicséretére válnának. Nyelve tösgyökeres magyar nyelv, amely a jelenetek természetéhez simulva majd ötleletesen humoros, majd ünnepélyesen szónoki (*Jókai* és *Petőfi* pohárköszöntője, a *Génius* jóslata stb.) A mű most van bírálat alatt, de aki a hivatalos kritika előtt hozzá akar jutni, lépjen összeköttetésbe a szerzővel. — (Cluj-Kolozsvár, Piarista rendház). *Jókai* emlékét szebben megünnepelni, mint e darab előadásával, aligha lehet. Szerzőnek e darab nem első drámája, *Petőfi* darabját is nagy sikerrel adták elő több helyen.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirei (volt Mátyás Király-tér) 7.

Alaptőkéje: 25,000,000

Tartalékok: cca 24,200,000

Fiókjai: Bessen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. Affiliált intézetek: Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár R.-T. Nagyenyed-Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár R.-T. Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-T. Székelyudvarhely.

Áruraktárat a vasúti állomás mellett. — Befizetéseket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít. — Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez. — Safe deposit! Ennedélyezett devizahely!

HÖNIG FRIGYES ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb HARANG ÖNTŐDÉJE

Alapított 1840-ben.

Ajánlja saját találmányú szabadalmazott HARANGJAIT

A hangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelevényeket és vas harangállványokat. Nemesanyag, nemesművek.

GAZDASÁGI ÉLET.

Viharok pusztítása.

Az utóbbi napok végzetes pusztítókat okozó viharokat hoztak mezőgazdáink nyakára. A napok óta tartó esőzések a mezőgazdákat hátráltatták az aratásban, minnek folytán sok helyt a munkások egész seregével készenlétben álltak gazdáink, hogy az első szép napon neki fogjanak az aratáshoz, erre azonban sajnos, sok helyen nem került a sor, mert az utolsó percben jöttek a viharok és a pusztító jégverés már feleslegessé tette az aratást. Mintha a bosszuálló haragos Isten suhogtatta volna végig büntető ostorát a szegény gazdák egész sokaságán, úgy pusztított a jégeső és a folyók árja nagy kiterjedésű vidékeken.

Szilágyvármegyének legtermékenyebb és leggazdagabb vidékét Szilágycseh és Tasnád környékét egy pillanat alatt letarolta a jégverés, úgy, hogy annak nyomában egyetlen fűszál sem maradt épségben. Elpusztult az Érmellék dús termése, ahol a legszebb reményekkel készültek neki a gazdák az aratásnak. Most vége mindennek. A szépen felnőtt kukoricát úgy leverte a jég, hogy lefosztott kórója olyan törpévé semmisült, hogy a határ messze földön a temetőhöz hasonlóvá vált. A szépen rengő buzatáblák érett kalászaikkal már várták az aratók kaszáját és sarlóját, most pedig pusztaság a mező. Nincs mit aratni, elvégezte azt már az istenítélet. A szépek ígérkezett szőlőtermés oda van és a gyümölcsfák sulyuktól lehajló dús termésű ágait lekaszabolta és szétromcsolta a dühöngő vihar.

A Szilágyvármegyéből átcsapott a pusztító vihar Biharvármegyébe, ahol több mint száz község áll most teljesen kifosztottan, kétségbeesetten és könnyes szemekkel nézik legszebb reményeik hirtelen megsemmisülését.

Ilyen a gazda élete! Öröm és bánat. A természet jelenségeivel szorosán össze van forrva. — Magasztos érzés fogja el a gazdát, mikor látja vetése szép fejlődését, termésének dús kialakulását, de végtelen szomorúság sújtja a gazdát, mikor látja legszebb reményeinek megsemmisülését. Szép a gazda élete, de roppantúl szépséyes. Nincs olyan kockázat a világon, mint a mezőgazdaság. Ezernyi veszély között küzdök a gazda és ezerféle ellenséggel kell megbirkóznia és mikor már minden veszélyen szerencsésen túllévonok gondolja magát és már feni a kaszáját az aratásra, akkor a 12-ik órában jön a jégvihar és tönkre tesz

mindent. Ugy volt az idén Biharban és a Szilágyvármegyében. A gazdák már napokkal előbb gondoskodtak munkásokról. Belényes vidékéről hoztattak munkásokat, akiket készenlétben tartottak, hogy amint csak engedi az idő, hozzáfogjanak az aratáshoz és ime a vihar megelőzte őket. Ha 4 nappal később jön a vihar, akkor minden vetést már keresztben talált volna és mégsem lett volna olyan nagy kár, mint most.

A gyönyörű kukoricatáblákat úgy lecsépelte a vihar, hogy sokáig kell annak sínylődnie, míg valahogyan kilábol abból a szörnyűséges kaszabolásból. Természetesen óriási kár lesz ebből is. A szőlő egészen tönkre van téve, ott már nem segít semmi sem.

Odafele Máramarosban a folyók úgy megáradtak, hogy valóságos tengert alkottak és a szegény lakosságot kiűzték otthonából, tönkretéve minden ingóságát. Valóságos nemzeti gyász borult népünknek nagy részére.

És ha már most azt kérdezzük: mi legyen a teendőnk ezen óriási csapás után? Ha azt kérdezzük, hogyan védekeznek a gazda az ilyen eshetőségek ellen? Erre a feleletem a következő: *Először is ne tegyük más évben kockára termésünket, hanem biztosítsuk azt jégkár ellen.* A gazda sorsa minden pillanatban az Uristen kezében van. A gazda kötelessége, hogy dolgozzék, fáradozzék szünet nélkül, adja meg a földnek a megkívánt munkát, azután imádkozzék Istenéhez, hogy óvja meg az elemi csapásoktól, de azzal még nem merült ki a teendője. Ne bizza termését a véletlenre, a sorsra, hanem igyekezzék azt bebiztosítani. A gazda csak akkor alhatik nyugodtan, ha mindenét bebiztosította elemi csapások ellen. *Tűzkár és jégkár ellen kell, hogy minden számító gazda biztosítsa vagyonát, mert e nélkül úgy hányja-veti a sors élete sajkáját, mint a háborgó tenger a kis védtelen csolnakot.* Lám milyen jó most azoknak a gazdáknak a helyzete, akik termésüket bebiztosították jégkár ellen. Azok most az egész természet árát megkapják a biztosító intézetektől. Ugy értesültem, hogy a gazdák nagy része, de sajnos, csak a szegényebbre azt elmulasztotta. A búza, szőlő és tengeri be volt biztosítva, ellenben a gyümölcsfákban szenvedett kár nem térül meg, azt nem biztosították.

A másik teendő, ami a sujtott gazdákra vár az, hogy ne hagyják a jégverte földet parlagon, hanem szentsák azt föl minél hamarabb és vessék be rövid tenyészidőt kívánó növényekkel, amely ősziig még beérhetik, vagy pedig

amely legalább takarmányt fog adni. Így legalább a veszett fejsze nyelhető meg.

Vessenek a gazdák elsősorban *kölest*, az az őszi beálltaig még be is érhetik. Vessenek *muhart*, amely kitünő szénát adhat a gazdának. Takarmányunk úgy sem sikerült az idén és ami termett is azt sok helyen eliszapolta és elsodorta a folyók árja. Vessenek a gazdák *csalómádt*, arra is van még idő. Az üressé vált táblákba *pohánkát* (hajdanát, tatárkát) is vetethet a gazda. Az nemcsak magot érlel még ősziig, de jó takarmány és jó méhlegelőt is ad. Nagyon időszertű továbbá a most üresen álló földekbe *tarlórépát* vetni. Ezt mindig bátran vethetjük ilyenkor.

Végül nagyon jó a *fehér mustár* vetése is. Ha kap némi nedvességet, igen hamar kifejlődik. Ha be tud érni a jég; akkor szép jövedelmet biztosít a gazdának a magtermés útján, de ha kedvezőtlen az időjárás és már nem tud a mustár magot teremni, akkor bevélik mint kitünő zöld takarmány, amely főleg a tejelő teheneknek kitünő takarmánya. A fehér mustár után úgy felszökik a tehenek tejtermelése, hogy az bámulatos.

A jégverés sujtotta gazdáknak ezekkel a jótanácsokkal szolgálhatok.

Dr. Péter Béla.

HETI PIAC.

Dicsőszentmárton jul. 8. Gabona 20 literes véka buza 200, kukorica 85, zab 70, árpa 75 L.

Sertés: Tartani való 3—6 hónapos 1200—2500, 6—12 hónapos 2500—4100, hizott süldő élősúly kg. 34, hizott öreg 38, olvasztani való szalonna 80, zsír 90, sózott szalonna 80 L.

Szarvasmarhák: Jármos ökör pár 15—25.000, jó fejős tehén drb. 5—10.000, vagni való tehén kg. 18, szópós borju drb. 5—900, juh 4—600 L.

Tejtermékek: Tej liter tehén 6, bikavaj 8, teavaj 100, tehénturó 32, juhvaj 32, juhvaj 80 L.

Baromfi: Sovány liba drb. 150, kövér liba 280, tyuk 50—90, csirke pár 60—100, sovány ruca drb. 100, kövér ruca 170, pulyka 180, tojás 250 L.

Marosvásárhely jul. 9. Buza 200—210, tengeri 90—95, árpa 120—130, zab 75—80, új burgonya 70—80, paszuly 110—125 lei vékánként. Tehéntej 5—6 lei literenként. Teavaj 110 lei kg.-ként. Sajt 45—50, méz 45—50 kg.-ként. Választott malac 250—350 lei. Hizott sertés élősúlyban 26—30 lei kg.-ként. Szekér széna 900—1200 lei.

Vásároljon a PARISIEN-áruházban Cluj-Kolozsvár

Reggie Ferdinand 12. szám alatt, hol minden árucikket a legolcsóbban vásárolhat be.

Szövetkezeti élet.

Hogyan alakíthatunk hitelszövetkezetet.

Ez a cikkünkben részletesen ismerjük azon előnyöket, melyeket egy hitelszövetkezet képvisel a község gazdasági és kulturéletében.

Az ilyen reményben, hogy cikkünk kellő figyelemmel fog találkozni a Magyar Nemzet olvasóinak közt, ezáltal ismerkedésükön kívül kívánjuk egy hitelszövetkezet megalkotásának alapfeltételeit és módját, a hitelszövetkezetnek, mint kereskedelmi társaságnak legfőbb jellemzőit, hogy nem előre meghatározott nagyságú alaptőkével alakul, hanem az üzletrész nagysága nyert szabályban meghatározást és tagok száma nem meghatározott. Valamindenkor bárki beléphet a szövetkezetbe egy vagy több üzletrészeséssel, viszont mindenkor kilépésével, viszont mindenkor kilépésével a szövetkezetből, mely esetben a befizetett üzletrészt visszajuttatja a szövetkezetnek, a tagok részére a tőkére 10% levonással. A szövetkezet formájában meg van a lehetőség, hogy a szövetkezet folytonosan bővüljön és fejlődjen, de a mint a cikkünkben is kiemeltük, tekintettel a szövetkezeti eszme céljára, hogy a közös segítség elvén nyugszik, az ideális az lenne, hogy a község minden lakója résztvegyen a szövetkezeti életben.

A tagok felvétele, kilépése és esetleges kizárása felett az igazgatóság felelős.

A szövetkezet megalakításának első feltétele, hogy a szövetkezet nagyságú üzletrész befizetése a község lakóival biztosítva legyen. Tekintettel a mai értékekre, legalább is 50.000 forintnyi, 100.000 leites, melylyel a hitelszövetkezet megalakulhat a község jövője biztosa reményében, a szövetkezetnek legalább akkora alaptőkéjének kell lennie, melynek befizetéséből a saját dologi és szellemi kiadásait fedezi.

Az üzletrész nagyságát a szövetkezet saját belátása szerint állapítja meg, de legalább is 100 leites üzletrészeknek kell lenni. Ma már vannak szövetkezeteink, ahol 100—500 leites üzletrészek vannak.

Az üzletrészek havi előlegesen megfizetett részletekben is fizethetők és az üzletrészek az évi nyereség arányában a közgyűlés által megállapítandó részesülnek.

A megfelelő nagyságú üzletrész befizetése aláírásokkal biztosítva van, és közzétehető az előzetesen a község lakóinak közléses módon kihirdetett alapszabályok, mely megállapítja a közgyűlést, mely megállapítja a szövetkezet alapszabályokat,

megválasztja az igazgatóságot és felügyelő bizottságot.

Amennyiben az alakuló közgyűlés által elfogadott alapszabályokat a Kolozsvárt székelő Gazdasági és hitelszövetkezetek szövetsége jóváhagyja és megerősíti, a szövetkezet az alapszabályok bemutatása, az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak bejelentése mellett kérheti az illetékes törvényszéknél a szövetkezetnek a cégjegyzékbe való bevezetését.

Amikor a törvényszék a szövetkezet bejegyzését elrendeli és foganatosítja, a szövetkezet azonnal megkezdheti működését.

Az egészséges szövetkezeti élet másik elengedhetetlen feltétele egy megbízható könyvelő, aki végzi az összes könyvelési munkákat.

A kolozsvári központ szívesen rendelkezésre bocsátja a szövetkezeti könyvvezetéshez szükséges összes könyveket és nyomtatványokat és készséggel vállalkozik arra, hogy a könyvelőt a nem is olyan ördögös könyvelői munkába bevezeti.

A szövetkezet megalakítása után az igazgatóság és felügyelőbizottság vezeti a szövetkezetet, szavazza meg és folyósítja a kölcsönöket és határozza el, hogy a község különleges gazdasági helyzetére és szükségletére tekintettel minő gazdasági célokat vesz fel a szövetkezet működése körébe.

A legkivánatosabb természetesen, hogy a szövetkezetnek a tagok betétjei rendelkezésre álljanak, hogy kielégítse a tagok hitelszükségletét és megvalósítsa azon gazdasági célokat, melyeket programjába vett, de e mellett rendelkezésre áll a központtól nyerhető hitel, amely a mindenkor befizetett üzletrésztőke háromszorosa.

A szövetkezetnek külön működési engedélyre, iparendélyre szüksége nincsen, mert a kolozsvári központi kötelekbe való belépés ténye már magába véve megadja a működési lehetőséget.

A kolozsvári központ ellenőrzi és felügyeli a szövetkezet vezetését, könyvelését, elkészíti az évi mérleget és mindenben a szövetkezet erkölcsi és anyagi támogatására áll, mellyel szemben a szövetkezet kötelessége, hogy szívesen üzletrésztőkéje arányában a központnál bizonyos értékű üzletrészt jegyezzen.

Amint láthatjuk, a szövetkezeti élet egyszerű és annak vezetése teljesen a község kezében van, csak keresztyéni lélek és emberszeretet kell a szívekben és a szövetkezetek útján valódi krisztusi munkát lehet kifejtetni.

És hogy a szövetkezeti eszme ma már Romániában is élő eszme és valóság, erről fogunk jövő cikkünkben be-

számolni, amikor ismertetni fogjuk a Szövetség kötelekbe tartozó szövetkezetek helyzetét.

Dr. F. J.

Mi a süngös tennivaló?

Ezt kell kérdeznie a mai nehéz időben minden lelkiismeretes és szövetkezetét féltő ügyvezetőnek és boltkezelőnek.

Feleletünk: Nemfogyó cikkek végkiürítése! Készpénzeladás! Helyes kalkuláció 14 hetű forgalomnak megfelelő árukészlet! A tartozások minél gyorsabb törlesztése!

Ez ma a gazdasági ötparancs, amelynek betartása nélkül a szövetkezet nem tud eredményt elérni. A szövetkezet sorsa most a kereskedelmi részt vezető kezében van. Ezek ügyességéről és üzleti szelleméről függ a jövő. A cím, az állás kötelez! Vezessük hát az ügyeket és kezeljük a boltot! Merjünk cselekedni: akkor eredmény is lesz.

IPARI ROVAT

Magyar ifjak választja.

Egy esztendő lezajlott újra. A tanévnek vége van. Hajdanában ilyenkor következett az aranykorszak, a nyári vakáció, amikor gondtalanul, kiskirály módjára pihente tanulmányi fáradozásait minden diák. Gond, bánat és bánat ismeretlen fogalmak voltak akkortájt. Ma már minden megváltozott, mintha ismeretlen tájak ezer bizonytalanságai közt járkálnánk. Oly rémes, oly idegesítő minden mozdulat. A szülők csaknem beleőrülnek a rengeteg gondterhek alatt, hogy mitevők is legyenek gyermekeik jövője irányában. Igaz, hogy óriási áldozatokba kerül ma a tanulás, de ezt az áldozatot, ha valaha, úgy ma mindenáron elő kell teremtenünk. Nemcsak a jelenre kell gondolnunk, hanem elsősorban a jövőre. Hiszen most fejlődik, most forr, most alakul ifjainkban a jövő. Mi kell hogy irányítsuk, mi kell hogy lelket öntsünk beléjük és nekünk kell utat mutatnunk a jövő sötét bizonytalansága felé. Most, most, amikor igen sok ifjú pályaválasztás előtt áll, nem mulaszthatom el fölhívni a szülők és gyerekek figyelmét egyaránt arra, hogy akinek kedve, hajlama és tehetsége van bármelyik iparágra, az egy pillanatig se habozzék elhatározásában, hanem válasszon ki egy szakmát, amelyre vonzódik és kezdje meg az iparág tanulását. Ma már túl vagyunk azon az ósdi felfogáson, hogy az ipar szegény. Az ezt hirdető tételek kimultak vagy megváltoztatva fölfogásukat, tévelygésüket,

ma már ők maguk is produktív munkát végeznek. Csak a lusta, a munkaszonyban szenvedő embereknek szűgyen az ipar, de a komoly, tanult és tanulni törekvő embereknek büszkeség és megelégedettség forrása.

És ne gondolja senki sem azt, hogy ha 4 vagy 8 középosztályt elvégzett, most az a tanulása és tudása az iparnál kárba veszt. Sőt ellenkezőleg. Minél intelligensebb valaki, annál jobban érvényesül iparában is. Különben is most, hogy oly drákói szigorral kezelnek bennünket kisebbségeket a kultúra terén, most, amikor a továbbtanulás szabadsága bizonyos válaszfalak által korlátozva van, nem minden érettségizett fiú kerülhet be az egyetemre. És ez nem is olyan nagy baj. Akinek nincs semmiféle akadály, az haladjon tovább és végezze egyetemi tanulmányait, de lehetőleg a hazai egyetemeken, mert e téren is kell gondolkodnunk a hiányzó anyag pótlásáról. De ifjúságunk zöme lehetőleg az ipari és kereskedelmi pályákon foglaljon helyet, mert ha tekintélyünket, ősi kulturánkat fenntartani és fejleszteni akarjuk, akkor ezt csakis az ipar és kereskedelem terén tudjuk elérni. Itt fogunk csak diadalt arathatni, mert ne csak arra törekedjünk, amit ipartörvényünk előír, hogy ipari pályára elemi végzettséggel menjünk, *ellenkezőleg ipari pályára csak olyan magyar fiúk menjenek, akik érettségiztek vagy legalább is négy középosztályt sikeresen kijártak. Jövődd boldogulásunk és társadalmi erősségünk üsztán egy ilyen tanult, intelligens iparosokból álló táborból függ.* Más téren ugyanis nagyon kevés keresni valónk van, mert hátra vagyunk szorítva és vajmi kevés a remény arra, hogy a közpályákon tudnánk megélni életünket biztosítani.

Számunkra csak egy tér nyílik és éppen ezért erősítsük meg ezt a teret azáltal, hogy az ipar szépségét és annak művészetét kapcsoljuk össze iskolai végzettségünk tudásával és így dolgozzunk, így tartjuk fenn magyar kulturánkat, amely nemcsak magyar fajunknak válik díszére, hanem dicsőségére és növelésére fog szolgálni országunk tekintélyének is.

Magyar ifjak! Ne féljete az egykor rémképnek feltüntetett ipartól. Nem az ipar volt rémes akkor sem, hanem az elavult, a tanulást és iskolai végzettséget nem követelő rendszer miatt kialakult iparos osztály rémitette és teremtette meg e ferde felfogásokat. Hála Istennek, ennek már vége, mert ma már iparosaink — ha még nem is általánosan valamilyen és teljesen hivatásuk magaslatán —, de oly módon vannak, hogy büszke lehet bárki, aki ma iparosnak mondhatja magát. De hogy teljes erejében kibontakozzék ez az

erős táborunk, arra a jelenlegi ifjúság van hivatva azáltal, hogy minél tömegesebben lépjen e pályára és ezáltal kiküszöbölve a még meglévő hézagokat is, erős bástyafokot alkosson, ahonnan aztán bátran szállhatunk szembe minden olyan támadással, amely magyar fajunk, magyar kulturánk és magyar társadalmi életünk ellen irányul.

Dr. Veress Endre.

Valuta-jegyzések.

Kolozsvár, 1925. július 18.

1 dollár	=	208—209.50 L.
1 font sterling	=	1018—1022 "
1 svájci frank	=	40.70—40.85 "
1 francia frank	=	9.89—9.95 "
1 líra	=	7.85—7.90 "
1 aranyárka	=	50— "
1 cseh korona	=	6.20—6.25 "
1 dinár	=	3.60— "
1 osztrák shilling	=	29.30—29.75 "
335—340 magy. k.	=	—1 "

MULATTATÓ

Üzenet szép Kalotaszegnek.

Életbontó, dús, áldott szép vidék,
Magyar gyepün szőtt színes szövedék,
Dandáros munka, bízó szorgalom,
Elandalgó a pacsirtadalon,
S hálálkodó azon, mit Isten ad.
Erő, tehetség, élet, öntudat,
Az ősi rögöz szívós szerelem,
Amelyben ott ég múlt, jövő, jelen,
Derős, regényes, szindús kis világ,
Bokrétaból kikülönbözött virág, —
Szemembe fény gyúl és e ragyogásnak
Rezgő fátyolt szememnek könnye szeg:
Ha rád gondolok szép Kalotaszeg!

Rád gondolok, s a lelkem néma gondját
Telt remények győzelmesen lerontják,
Mert ahol ennyi szépség, szín — csoda:
Oda pusztulás nem juthat soha!
Rád gondolok, s a vérem megremeget:
Deli nagyok, mosolygó gyermekek,
Életre váró pompás ivadék, —
Ezt a népet meg, megáldja az ég!
Rád gondolok te szép Kalotaszeg,
S mélyen, magamban vallomást teszek:
Bár sújt a sors keményen, dühvesztelen,
Boldogvagyok, hogy magyarnak születtem,
Boldogvagyok, hogy Erdély a hazám,
S hogy itt ragyoghat Isten napja rám!
Hogy vágyó szemem itt málázhat el
Hegy-völgyeken, virágzó tereken:
Óh, mert te benned, szép Kalotaszeg,
Drága magyar fajtámat szeretem!

P. Jánossy Béla.

A monostori fiszteletes kurija

Irta: S. Nagy László.

A nyár már dús arannyá érte a rengő buzakereszteket. Különösen a Körös meg a Kalota völgyében, ahol a nap meleg sugarai amúgy is hamarabb be szoktak szökni, mint tesszem az Aranyos-, vagy a Küküllő-mentén.

Csak a szivekben nem tudott keleszos arany-tengerré sarjadni az öröszikkadt csirája. Bánat ült azokon a lepte, mint tavaszi áradáskor az iszajöldeket. De ne csodálkozzunk rajta. Szeszélyes, furcsa idők jártak akkor föld is visszafelé forgott, morgott, korgott rozsdás tengelye, az ég mémen pedig vérfelhők emelkedtek.

A kalendáriumszínalók ezernyolcsznegyvenkilencet írtak akkor. Vasvári Pál izzó-lelkesen lobogtat meg szive tüzét a Meszes, Vlegyás és a gyalui havasok között s Kalotaszeg népe ájtatos hittel sereglett soraiába. A Vlegyásza szellője győszerelemmel simította végig a bokkrétát Kossuth-kalapjukon s lehelettel lengette nyugat meg felé.

Vasvári Pál jurátus, most szabadpat kapitány, Magyargyerómonostor érkezett erdélyi utjában.

Az ősrégi nemes Hory-család szlid lelkü pap-sarja, Hory Farkas mátus tiszteletes ur egész a faluraig eléje ment s boldog büszkeséggel invitálta meg vendéglátó házába a fáradt, de lankadhatatlan Vasvári — Tisztelességgel essék, az én Rózavári örök időkre szomorú lenne s nem lejthetné el soha e méltatlan bánatba ha legalább egy-két napig nem telné meg szerény hajlékunkat. ugyan, hogy szegénynek a neve kicsit különös hangzása, Aumüller hívják, de jobb magyar azért, akárhány született magyar dáma fenn a császárvárosban, Bécsben.

Vasvári kétszer is rántott. Aztán megindultak száz és száz Kalotaszegi ház között is a legcsinos legtakarosabb magyar kuria felé, Hory Farkas tiszteletes uram papi házába.

Mikor a kapun beléptek, egy alig éves gyermekleányka toppant elé. Csak a macska tud olyan eleven lenni mint amilyen ez a gyerek-leány s csak a gyík olyan fürge, mint ahogy ő ott lábaltankodott apja meg között.

— Éljen, éljen, kiáltotta piciny Istenke hozta hozzánk, Pali bácsi! Vasvári nagyot nézett, hogyhát donképen ki is tanította be ezt az asszaju, gyémántszemű kis macskát. még soha életében sem látott olyan aki már is olyan jóismerős módjára vözli, mintha évek hoszu, szerető céztetését akarná visszafizetni.

felelő mellékhelyiségek, 400 □-öl kert, 6 hold tanítói, 4 hold kántori föld, ezek megmunkáltatása az 6 feladata, 764 liter tiszta szemes buza, 14 úrméter hasábfu hazaszállítva, kántori teendőiért a megfelelő stóla, körülbelül 300—400 Lei. Az állás f. évi szeptember 1 én elfoglalandó. Az idevaló költözködés költségei a berzóval (zsidovini) állomásig a pályázót, onnan Érszeg községbe a kocsi-költségek a hitközséget terhelik. Érszeg-Jersig, vasúti állomása u. p. Berzovia, Judetul Caras Severin. Az iskolaszék.

A kolozspatai ref. egyház elad a volt kolozspatai grófi kastélyból 3 kályhát (1 fehér porcellán, 2 szép cserépkályha) 16,000 L.-ért. Cim: Kolozspatai Ref. Egyház.

Földbirtokot keresek haszonbérbe körülbelül 120—180 hold területet, melyet 1925. év vagy 1926. év őszén átvehetnék, bérletbiztosításom végett szerződés megkötendő lenne. Ajánlatokat „Bérlet” jelígre a kiadóba kérünk.

Szigoruan erkölcsös életű, 28 éves, intelligens vidéki urileány elmenne társalkodónőnek, vagy jólelkű magános nőhöz vagy öreg házaspárhoz gondozónak, esetleg háztartást „vinni, vagy hasonló állásba. Ajánlatokat „Szeptember” jelígre a kiadóba kérünk.

Szülőintéző, vizsgázott gazdasízt, egy tagu családdal, szőlő és mezőgazdaság vezetésére bármikori belépésre ajánlkozik. Ajánlatokat józan „Szorgalmas” jelígre a kiadóba kérünk.

Fehér, hántott füzvesszót keres megvételre Szabó András kosárfonó Senmihaiul de sus—Felsőszentmihály, Jud. Turda-Aries—Tordaaranyos m.

Pályázat róm. kath. kántor-tanítói állásra. A szentléleki (Bisericani) rk. kántor-tanítói állásra pályázat hirdettetik jul. 25-iki határidővel és jul. 30-iki kántori próbával. A javadalom: 1. Buza és zabkepe 80—80 kálangya (esetleg 100—100), 2. 35 (esetleg 45) terü kemény tűzifa, 3. cirka 2000 Leu ospora, 4. cirka 500 leu stóla, 5. ének misék után terciális díj, 6. 6¼ hold részben kaszáló, részben szántó kánonika föld, 7. Faizás és legeltetés a közerdőkből és legelőkből arányjog szerint, 8. 1½ holdnyi kert környezetében természetbeni lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, kamara, nyárikonyha, pincéből, 9. gazdasági épületek: csűr 2 istállóval és színnel, juh- és sertéstartásra melléképület. A kötelek: 1. mindennapos és ismétlő vegyes iskola vezetése, 2. az egyh. szervezet szerint mindennemű kántori teendők végzése, 3. az iskolások és felnőtt ifjuság énekkarának vezetése és istentiszteleti szerepeltetése, 4. mindkét nemű ifjuság-nak kulturális foglalkoztatása az egyh. vezetőség irányítása szerint. A tanítókántori oklevéllel, az új állami tanítóképesítéssel, szolgálati bizonyítványoki

kal, keresztlevéllel és akinél olyan állapot van, egyh. házasságlevéllel mellékelt pályázati kérések a szentléleki (Bisericani, jud. Odorhei) róm. kath. egyháztanács iskolaszéknek küldendők.

A megerőltető tavaszi munkáknál nélkülözhetetlen a 60 év óta bevált és mindenütt használt

KWIZDA-féle FLUID

lovak lábainak ápolására, ha azokat betegségtől meg akarjuk óvni,

KWIZDA-féle

marhapor

KWIZDA-féle

sértéspor

Eredeti csak a

KWIZDA

felirással.

Máskülönben értéktelen hamisítvány.

Gazdák figyelmébe!

Tegyen kísérletet

Lactil tejjoltóval

melyből néhány csepp elegendő 1 liter tej megalvasztására. Kapható kisebb-nagyobb mennyiségben a főraktárban.

Dr. BIRÓ gyógyszerár,
Cluj—Kolozsvár.

Babós és Társai
vaskereskedése
Regina Maria
21. sz.

Legjobban felszerelt gazdasági gép, eke, borona és alkatrész raktár, vadásztöltények.

Géphajtó köteleket

kenderből és manillából, malomhevedereket, transzporthevedereket s mindenféle gazdasági köteleket és zsineget gyárt és szállít

Cosma János

kötélgyártó

Cluj—Kolozsvár,

Str. G. Tamaş (Galamb u.) 14.

ARANYOSGYÉRES
AGYAGIPAR
R.T.

Ajánlja elsőrangú, földgázzal égetett, hornyolt és hódfarku tetőcserepét, normál és németméretű fali- és kúttégelját valamint elsőrangú különböző méretben készült alapesőveit.

Cég és Iroda Turda-Torda. Tel. sz.: 107.

A szerkesztésért felel:
OVALLAY DOMOKOS.

A kiadásért felel:
PETRES KÁLMÁN
kiadóhelytől igazgató.